

**แนวทางการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี**
**Guidelines for Implementing Municipal Solid Waste Management Policies
by Local Administrative Organizations in Surat Thani Province.**

นิภาพรณ ศรีฟ้า^{1*}, กิตติชัย รัตนะ²
Nipaphan Srifa^{1*}, Kitichai Rattana²

Received: November 11, 2025

Revised: December 25, 2025

Accepted: December 30, 2025

บทคัดย่อ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีแผนแม่บท นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และถูกต้องตามหลักวิชาการ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐานตามกรอบแนวคิด การค้นคว้าทฤษฎี

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทุกระดับ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 138 แห่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบภารกิจด้านการ จัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.97 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาในการทำงานเฉลี่ย ที่ 7 ปี ขึ้นไป เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ร้อยละ 100 ได้รับทราบนโยบาย องค์การปกครองท้องถิ่น มีการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย แบ่งเป็นการจัดการขยะต้นทาง (ลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอยต้นทาง) ร้อยละ 90.58 กลางทาง (เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ร้อยละ 73.19 และปลายทาง (ขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ) ร้อยละ 59.42 และจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับทราบนโยบาย แผนและแนวทางปฏิบัติ ปัจจัยด้านลักษณะ ขององค์กร ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ควรมีการประเมินผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระดับ ประเทศ และแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยระดับจังหวัด ในแต่ละช่วงปี เพื่อให้ได้รับทราบถึงผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความต้องการของ

^{1*} นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี Email: srifa19@outlook.co.th

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Email: fforkcr@ku.ac.th

การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควรกำหนดเป็นตัวชี้วัดประจำปีที่สำคัญในการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ : การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย, นโยบาย, แผนแม่บท, การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

Solid waste management is a significant nationwide issue. Therefore, the government has established master plans, policies, and relevant laws regarding the management of solid waste to serve as a framework for efficient, ethical, and academically sound waste management practices. This research aims to Guidelines for Implementing Municipal Solid Waste Management Policies by Local Administrative Organizations in Surat Thani Province, studying from document analysis and utilizing a questionnaire developed by the researchers based on conceptual frameworks, literature reviews, theories.

Population comprises local government organizations in Surat Thani Province at all levels, including provincial administrative organizations, municipalities, sub-district municipalities, and sub-district administrative organizations, totaling 138 organizations. The majority of personnel responsible for solid waste management tasks are female, accounting for 57.97%. Most have completed undergraduate education, with an average work experience of 7 years or more. 100% of personnel responsible have acknowledged the waste management policies. Local government organizations have implemented waste management policies, including upstream management (waste reduction and segregation at the source) at 90.58%, midstream management (enhanced efficiency of waste management and collection by local government organizations) at 73.19%, and downstream management (proper disposal of solid waste according to academic principles) at 59.42%. From the hypothesis testing results, it was found that factors such as knowledge, understanding, awareness of policies, plans, and guidelines, organizational characteristics, resource factors, leadership characteristics of policy implementers. Recommendations include the need for periodic evaluations of policy implementation under national-level waste management master plans and provincial-level waste management action plans each year to assess local-level implementation results, including problems, obstacles, recommendations, and developmental needs of local government organizations. Key performance indicators should be established for the annual assessment of local government organizations.

Keywords : waste and hazardous waste management, policy, master plan, policy implementation.

บทนำ

การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ ที่ผ่านมาขาดความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลายแห่งไม่มีพื้นที่สำหรับกำจัดขยะมูลฝอยเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่กำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปเทกองกลางแจ้ง (Open Dump) หรือเผากลางแจ้ง (Open Burning) ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา

จากปัญหาดังกล่าวคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย จึงกำหนดให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ และเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ได้มีมติเห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยให้กรมควบคุมมลพิษ จัดทำแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนตามนโยบาย ได้แก่ 1) แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559–2564) และ 2) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565–2570) โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ที่สอดคล้องกับแผนแม่บท เพื่อขับเคลื่อนและดำเนินการตามนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 137 แห่ง (ไม่คิดรวมองค์การบริหารส่วนจังหวัด) พบว่า เมื่อปี 2558 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยจำนวน 74 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 54.01 ไม่ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอย จำนวน 63 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.99 มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 45 แห่ง แบ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล 1 แห่ง และไม่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน 44 แห่ง มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 1,071.33 ตันต่อวัน เก็บขนได้ 728.8 ตันต่อวัน นำกลับไปใช้ประโยชน์ 98.02 ตันต่อวัน มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 259,588.05 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2558)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี เนื่องจากการจัดการขยะมูลฝอยเป็นภารกิจและบทบาทหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายที่กำหนด และเกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

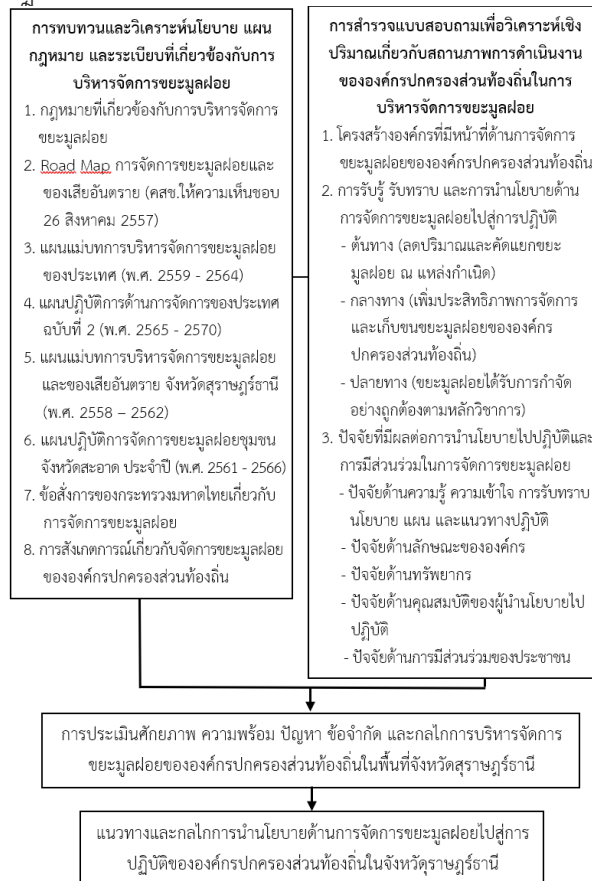
วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์แนวทาง นโยบาย แผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และกลไกการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแผนและนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการถ่ายทอดการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลไกระดับพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการนํานโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วน ได้แก่ 1) จากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้มาจากการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น กฎหมาย องค์ความรู้ นโยบาย แผน ข้อเสนอ รายงานการประชุม รวมถึงการสังเกต และจากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัย 2) จากข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีทั้งแบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด มีข้อมูล ทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณ โดยเนื้อหาจะแบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงสร้างองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ รับทราบ และการนํานโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านการจัดเก็บรวบรวม และกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยส่วนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกระดับ จำนวน 138 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 35 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 97 แห่ง

ผลการวิจัย

1 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีกฎหมายที่มอบอำนาจและภารกิจด้านการปฏิบัติแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรง ภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย, โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด และคณะกรรมการ สิ่งปฏิภูลและมูลฝอยจังหวัด ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงาน ที่ให้การ สนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยบรรลุเป้าหมายภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ระดับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ประจำปี 2561 – 2567) ให้สอดคล้องกับแผนจัดการขยะมูลฝอยระดับประเทศ และแผนจัดการขยะมูลฝอย ระดับจังหวัด ซึ่งการจัดทำแผนดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

2 ผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้รับผิดชอบงาน ด้านการจัดการขยะโดยตรงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.97 เพศชาย ร้อยละ 42.03 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า 5 ปี ซึ่งผู้รับผิดชอบงานรับรู้ รับทราบนโยบายและแผนแม่บท คิดเป็นร้อยละ 100 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งได้ ปฏิบัติตามนโยบายต้นทาง กลางทาง และปลายทาง แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามทุกประเด็นตามเป้าหมายที่กำหนด ขึ้นอยู่กับ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรง โดยโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ กองสาธารณสุข, เทศบาลนคร ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขและสิ่ง แวดล้อม และสำนักช่าง, เทศบาลเมือง ได้แก่ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, เทศบาลตำบล ได้แก่ งานสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม, องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผลการปฏิบัติตามนโยบายด้าน การจัดการขยะมูลฝอยต้นทางคิดเป็นร้อยละ 90.58 กลางทาง คิดเป็นร้อยละ 73.19 และปลายทาง คิดเป็นร้อยละ 59.42 ส่วนการให้บริการเก็บขนและนำไปกำจัด พบว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บริการ จำนวน 88 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.77 และไม่ให้บริการ 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.23 ส่วนใหญ่นำไปกำจัดตามโซน (Cluster) ที่ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือ จำนวน 68 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 77.27 และทั้งในสถานที่กำจัดขยะของตนเอง จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จำนวน 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.01 และไม่มี การออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติ จำนวน 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.99 ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติ จาก 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับทราบนโยบาย แผนและแนวทางปฏิบัติ แบ่งเป็น 7 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การรับทราบเกี่ยวกับ นโยบาย แผน และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย, นโยบายข้อสั่งการ รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัด และ เป้าหมายที่ชัดเจน, แผน และนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้, นโยบาย และความ ชัดเจนของผู้บริหารของท้องถิ่นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหรือการจัดการขยะมูลฝอย, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนด แผนงานโครงการ งบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน, การสนับสนุน และหนุนเสริมจากหน่วยงาน ภายนอก ที่มีองค์ความรู้ และภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านวิชาการ, มีมาตรการการติดตามผล และประเมินผลในการนำ

นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ซึ่งปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.31 ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กร แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญ ในการผลักดัน สนับสนุน หรือขับเคลื่อนให้การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่, การแบ่งส่วนงานภายในองค์กร และการมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน, มีสายการบังคับบัญชา การมอบหมายภารกิจที่เหมาะสม, การประสานและบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภายในองค์กรแต่ละส่วนงาน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 37.32 ปัจจัยด้านทรัพยากร แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณในด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอ และเหมาะสม, บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมีเพียงพอในการปฏิบัติงาน, วัสดุอุปกรณ์ ในที่สนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยมีเพียงพอในการปฏิบัติงาน และมีคุณภาพ, การบำรุง ดูแลอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยให้พร้อมใช้งาน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.30 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบาย ระเบียบข้อกฎหมาย แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย, ความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่, การพัฒนาระบบงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน, เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องสร้างความร่วมมือกับประชาชน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 56.70 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน แบ่งเป็น 6 ปัจจัย ได้แก่ การที่หน่วยงานเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน เสนอความคิดเห็น และแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น, ต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ และมีการคัดแยกขยะ มูลฝอยต้นทาง ก่อนนำมาทิ้ง, การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน สถานบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ มีกิจกรรมการจัดการลดและคัดแยกขยะต้นทาง อย่างต่อเนื่อง, การสนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดครัวเรือน หรือชุมชนต้นแบบในการจัดการการขยะต้นทาง, ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยในสถานที่ บริเวณ หรือเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเตรียมหรือกำหนดไว้ให้, ประชาชนมีการชำระค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 44.69

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสารสรุปได้ว่า แนวทาง และกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบาย รวมถึงแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการกำกับโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัด ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ที่ 14 เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยบรรลุเป้าหมายภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565 – 2570)

ผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ปฏิบัติตามนโยบายต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งผลการปฏิบัติตามนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยต้นทาง คิดเป็นร้อยละ 90.58 กลางทางคิดเป็น ร้อยละ 73.19 และปลายทาง คิดเป็นร้อยละ 59.42 ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับทราบนโยบาย แผนและแนวทางปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.31 ปัจจัย ด้านลักษณะของ

องค์กรส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 37.32 ปัจจัยด้านทรัพยากร ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.30 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 56.70 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 44.69

ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนและถ่ายทอดนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรกำกับการปฏิบัติเชิงนโยบาย โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดให้การสนับสนุน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการติดตามประเมินผลประจำปี โดยคณะกรรมการระดับจังหวัด

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีกฎหมายที่มอบอำนาจและภารกิจด้านการปฏิบัติแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรง ภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย, โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด และคณะกรรมการ สิ่งปฏิภูลและมูลฝอยจังหวัด ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงาน ที่ให้การ สนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยบรรลุเป้าหมายภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ซึ่งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนจัดการขยะมูลฝอยระดับประเทศ และแผนจัดการขยะมูลฝอยระดับจังหวัด ซึ่ง การจัดทำแผนดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และให้ได้มาซึ่งการได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งขอรับการ จัดสรรได้หลายช่องทาง ได้แก่ จากงบประมาณแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ (นางสุพรรณิ ทรัพย์ทวีสิน, 2560) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการ นำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติ ในระดับพื้นที่ กรณีศึกษาในพื้นที่เทศบาลนคร ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลนครปากเกร็ด เป็นการปฏิบัติในระดับจุลภาคเริ่มต้น จากการที่หน่วยงานระดับล่างรับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการมาจากเบื้องบน แล้วนำนโยบายมาปรับเป็นแผนงาน หรือ โครงการ ในการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อม เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และทุกภาคส่วน จึงเป็นที่มาของความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เทศบาล นครปากเกร็ด

2. ผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย ไปสู่การปฏิบัติ จาก 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับทราบนโยบาย แผนและแนวทาง ปฏิบัติ มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.31 ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กร มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.32 ปัจจัยด้านทรัพยากร มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.30 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 56.70 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 44.69 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ (วัลลภ ศัพท์ พันธุ์, 2555) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสูงสุด ฝ่ายประจำ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าระดับการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับนำไปปฏิบัติได้มาก และในด้านการปฏิบัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการ/ กิจกรรมที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและในด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง ผลการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติจากการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.841, P < .01$)

ดังนั้น ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปวางแผน กำหนดแนวทาง และกลไก ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายและแผนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น มีชุมชนต้นแบบในการลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง, ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลดลง, มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น, เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนจากการจัดการขยะ, มีการปรับปรุงระบบการกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรจะมีงบประมาณให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. รัฐบาลควรมีการเพิ่มกรอบอัตราค่าจ้างของบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล
3. กระทรวงมหาดไทย ควรมีการกำหนดให้การจัดการขยะมูลฝอย เป็นตัวชี้วัด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. กลไกการขับเคลื่อนการนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ควรมีข้อสั่งการจากกระทรวงมหาดไทย ลงสู่ระดับจังหวัด และถ่ายทอดลงสู่ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานระดับจังหวัดเป็นหน่วยกำกับและขับเคลื่อน รวมถึงมีการประเมินการปฏิบัติประจำปี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากความกรุณา และความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย รัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เมี้ยนมิตร และรองศาสตราจารย์ ดร.วัฒน์ชัย ตาเสน คณะกรรมการที่ปรึกษานิสิตและประธานสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมถึงคณาจารย์ เจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโท สาขา วิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม (ภาคพิเศษ) คณะวนศาสตร์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบภารกิจด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ที่ 14 เจ้าหน้าที่ส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบภารกิจด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูล และตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน การศึกษาวิจัย และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ โดยขอยกคุณงามความดีและผลประโยชน์อันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์นี้ แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กล่าวมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (พ.ศ. 2559-2564). กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2573.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565).
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570). กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570).
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2559). แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559 – 2560).
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2559 - 2560). แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี 2559 – 2560.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2561 - 2566). แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี 2561 – 2566.
- กิตติชัย รัตนะ. (2549). การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กล้า ทองขาว. (2548) เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ : แนวคิดทฤษฎี และแนวทางการดำเนินงาน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- กล้า ทองขาว. (2551) เอกสารประกอบการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน หน่วย ที่ 6 เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จารุวัฒน์ เมืองไทย. (2561). การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ไปปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลเนินขาม จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี : เอส อาร์ปริ้นต์มาส. โปรดักส์.
- ณัฐฐา วินิจนัยภาค. (2554). นโยบายสาธารณะ แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ. โครงการเอกสารตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทศพร สืบแสง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากรุงเทพฯ. ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- นริทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่. สิริลักษณ์การพิมพ์.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (ม.ป.ป). นโยบายสาธารณะ. เอกสารหมายเลข 162, กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการคณะ รัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560. พิมพ์ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134, ตอน 5 ก. เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2460.
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 14, กระทรวงมหาดไทย. พิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 70, ตอน 14, วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2496.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข. (2535).
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550, กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2550). พิมพ์ใน ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124, ตอน 28 ก, เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2550.
- เพ็ญญา คำมัจฉา (2564). การประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายชุมชน : ศึกษากรณีองค์กรบริหาร ส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภาณุเดช ปัญญา. (2560). การศึกษาการนำนโยบายประชารัฐไปสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษา โครงการเพิ่มความเข้มแข็ง ของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในตำบลัญญาและตำบลดงสิง อำเภอกลาไย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2547). นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการและการวิเคราะห์. เชียงใหม่ : คเนิงนิจ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. พิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134, ตอน 40 ก. เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2460.
- วรเดช จันทรศร และลิขิตธีรเวคิน. (2530). การนำนโยบายไปปฏิบัติในระบบราชการไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ โครงการเอกสารและตำรา.
- วรเดช จันทรศร. (2543). การนำนโยบายไปปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สหายบล็อกและ การพิมพ์วรเดช จันทรศร. (2551). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- วัลลภ ศัพท์พันธุ์. (2555). การนำนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมพิศ สุขแสน. (2551). นโยบายสาธารณะและการวางแผน .อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์.
- สุพรรณิ ทรัพย์ทวีสิน. (2560). การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ กรณีศึกษาในพื้นที่ เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.วิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570). พิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139, ตอนพิเศษ 258 ง เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2558). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ. 2558 – 2562).
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560) แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ.2567.
- Likert, R.A. (1961). *New Patterns of Management*. New York. McGraw-Hill Book Company Inc.
<https://www.thaiail.com/blog/tag/likert/>,5 August 2023.